

تهران نگاری

بانک نقشه‌ها و عناوین مکانی تهران قدیم

پژوهش و تدوین

رضا شیرازیان

تهران‌نگاری

بانک نقشه‌ها و عناوین مکانی تهران قدیم

پژوهش و تدوین
رضا شیرازیان

سرشناسنامه: شیرازیان، رضا، ۱۳۵۴ - Shirazian, Reza
عنوان و نام پدیدآور: تهران‌نگاری: بانک نقشه‌ها و عناوین مکانی تهران قدیم / پژوهش و تدوین رضا شیرازیان.
مشخصات نشر: تهران: دستان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۵۹۲ ص.: مصور(رنگی)، جدول(رنگی)، نمودار(رنگی).
شابک: ۰-۰۸۰-۲۹۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
موضوع: تهران -- نقشه‌ها
موضوع: Tehran (Iran) -- Maps
موضوع: تهران -- جغرافیای تاریخی -- نقشه‌ها
موضوع: Tehran (Iran)-- Historical geography -- Maps
موضوع: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ق.
موضوع: ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۰۴ - ۱۳۵۷
موضوع: Iran -- History -- Pahlavi, 1925 - 1978
موضوع: Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925
شناسه افزوده: شهرداری تهران
شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
شناسه افزوده: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۹ت۹ش/۱۲۲۲/۲۲۵۹ G
رده‌بندی دیویی: ۹۱۲/۵۵۱۲۲۲
شماره کتابشناسی: ۴۵۴۷۹۶۵

تهران‌نگاری

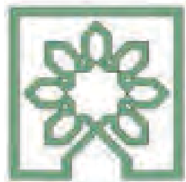
بانک نقشه‌ها و عناوین مکانی تهران قدیم

پژوهش و نگارش: **رضا شیرازیان**
طرح جلد و نمایه‌ها: **ابراهیم حقیقی**
صفحه‌آرایی: **رضا شیرازیان**
چاپ اول: **۱۳۹۵**
شمارگان: **۱۰۰۰ نسخه**
چاپ و تولید: **شرکت چاپ دایره سفید**
لیتوگرافی: **فرآیند گویا**
صحافی: **علی**
تلفن پخش: **۸۸۸۹۱۲۰۲**
نظرات و پیشنهادات: r_shirazian@yahoo.com
شابک: **۰-۰۸۰-۲۹۷-۶۰۰-۹۷۸**
ISBN: 978-600-297-080-0

الگوی حفاظت پیشگیرانه
۰۲ - ۱۵ - ۹۶۰۱
کتاب راهنما

با مشارکت

معاونت فنی و عمرانی

سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران

با سپاس از

علیرضا جاوید (معاون فنی و عمرانی شهرداری تهران)
طهمز احمدپور (مدیرعامل سازمان فنی و مهندسی شهر تهران)
مهدی مدیری (رییس سازمان جغرافیایی کشور)
علی‌اصغر قائمی (مدیرعامل سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران)
علیرضا مختارپور (دبیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور)
موسی حقانی (مدیر موسسه مطالعات تاریخ معاصر)
غلامرضا محمدزاده (رییس اداره کل اوقاف و امور خیریه استان تهران)

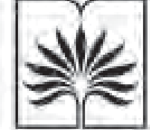
با حمایت

سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات

سازمان جغرافیایی

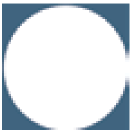

نشر شهر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی خانه تهران پژوهان

موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

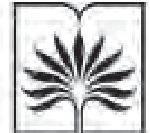

شرکت چاپ دایره سفید

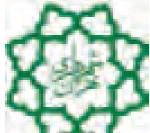
با سپاس از

کامران مصطفوی (قائم‌مقام سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران)
احمد فرهادی‌پور (معاون اطلاعات مکانی سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران)
محسن جلالی‌فراهانی (قائم‌مقام موسسه نشر شهر)
غلامرضا امیرخانی (معاون سازمان اسناد و کتابخانه ملی)
رضا فراستی (موسسه مطالعات تاریخ معاصر)
هادی کلهر (معاون توسعه بازار موسسه نشر شهر)
سعید احمدخان‌بیگی (سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران)
مهرشاد کاظمی (رییس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان تهران)
سیدمحمد معالج (مدیرعامل شرکت چاپ دایره سفید)

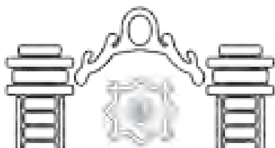
با مشارکت اسنادی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات

موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب

کاخ گلستان

موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی • سازمان اسناد و کتابخانه ملی • موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران • سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران
کتابخانه مرکزی مرکز اسناد و تأمین منابع علمی دانشگاه تهران • آلبوم‌خانه و مرکز اسناد خطی کاخ گلستان • مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امورخارجه
سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح • سازمان نقشه‌برداری کشور • بنیاد نیشابور (با سپاس از فریدون جنیدی) • موزه هنرهای دینی امام علی(ع) • شرکت هود (سهامی خاص)
موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب (با سپاس از محمدرضا سحاب) • موسسهٔ جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی (با سپاس از سعید بختیاری)
انتشارات دنیای جغرافیایی سحاب (با سپاس از غلامرضا سحاب) • شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی ایران (با سپاس از عادل درخشانی)
قطب علمی طراحی شهری در بافت‌های تاریخی دانشگاه شهید بهشتی • دانشکده فنی نقشه‌برداری سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح • موزه آلبوم‌های سلطنتی و اسناد سعدآباد
مجموعه شخصی زنده‌یاد ایرج افشار (با سپاس از بهرام افشار) • اداره کل مرکز نسخ خطی کتابخانه ملی • ستاد اجرایی فرمان امام (نمایندگی لواسان) • مرکز دائره‌المعارف بزرگ اسلامی
ETH-Bibliothek of ETH Zurich • American Geographical Society Library, The University of Wisconsin - Milwaukeelibraries • HEC.

همکاران

سیروس محسنین (مشاور) • **سپیده خداکرمی** (همکار پژوهشی) • **آزاده معالج** (مجری چاپ و تولید)
بهنا آهوقلندری، علیرضا بنی‌جانی، صدف کمی‌پور (استخراج عناوین مکانی) • **مریم میرزایی، محمدامین اسلامی** (گردآوری اطلاعات)

با همکاری

در مراحل مختلف تهیه و تولید این مجموعه، افراد بسیاری به صورت مستقیم تأثیرگذار بوده‌اند. همکاری این اشخاص نمی‌بود بی‌تردید این اثر امکان توفیق نمی‌یافت. سپاس بی‌دریغ خود و بهره‌برداران «کتاب تهران نگاری» را تقدیم این اشخاص می‌کنم:

سیروس علایی • **رضا غریبی، حسین کلاته**(موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران)
علی شاه‌حسینی، حمید بحیرایی، سیدایرج باقرزاده، احمد بروغنی، حمیدرضا خسروی، علی محمدی (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح)
حمیدرضا جلالی، مژگان طریقی، محسن مسعودشاهی، یوسف ملک‌محمدی (موزه هنرهای دینی امام علی(ع))
احترام کیانمهر، مرجان علیزاده، هما قاضی، فریماه باقری (مرکز اسناد و کتابخانه ملی)
حمیدرضا آزادی، محمد احمدی، محمدعلی واحدی، سعید کاویانی‌مهر، رضا دروگر (سازمان نقشه‌برداری کشور) • **محمدجعفر استِکی** (شرکت رایان ابزار امین)
مرتضی دامن‌پاک، بهزاد خاکپور، حسین حمیدی‌نیا، ربابه قدیری، کمال روزبهانی، مژده محمدی (مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امورخارجه)
عادل درخشانی، جهانگیر ادیب (شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی ایران) • **سیدکاظم موسوی بجنوردی، علی کرم همدانی، عبدالحسین آذرنگ، مسعود تاره، حمید متّقی** (مرکز دائره المعارف بزرگ اسلامی)
جهانگیر سپهربند (کارتوگراف بازنشسته سازمان جغرافیایی) • **سعید بختیاری** (انتشارت گیتاشناسی) • **ژیلا پاک، گل‌صنم سحاب** (موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب)
افسانه گِشتِر (جلیل‌زاده) • **احمد مظفرمقام** (کتابخانه مجلس) • **سوسن اصیلی، عباس توکلی‌جلودار** (کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران)
رضا شکوری، حسین ابراهیمی‌نایینی، سعید عبدالوند (سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران) • **عبدالرضا شهیدی‌پارسا** (اداره کل اوقاف و امور خیریه استان تهران)
فرهاد تهرانی، علی غفاری (قطب علمی طراحی شهری در بافت‌های تاریخی دانشگاه شهید بهشتی) • **سعید کلایه** (کارشناس ارشد مرمت)
جلال صفری (دانشکده فنی نقشه‌برداری سازمان جغرافیایی) • **مسعود نصرتی، سیدحسین اصغرسلطانی، جبار آوج، نسرین خلیلی، حسن تسبیح‌پور، همایون خداداد** (کاخ گلستان)
غلامرضا سحاب، نیما سحاب (دنیای جغرافیای سحاب) • **مهدی قربانی، سیروس آذرین‌شال، سلیمان کاظم‌پور** (شرکت چاپ دایره سفید) • **عباس تارانتاش، معصومه نوروزی** (انتشارات دستان)
اشکان رضوانی‌نراقی (دانشجوی دکتری مطالعات شهری) • **ابراهیم ابوعلی‌زاده** (دانشجوی دکتری فیزیک) • **لادن تاجبخشیان** (موزه آلبوم‌های سلطنتی و اسناد سعدآباد)
محمد الهیاری، زهرا خلج (نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور) • **علی نیکنام، اکرم نادری** (اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان تهران)
محمدسعید ایزدی، حمیدرضا شیخ انصاری، حمیدرضا سپهری، فریبا فرزام (شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران)
ناصر احدی ، کاظم استیری ، فتح‌الله عصاری ، فرهاد احدی (صحافی علی) • **محمدرضا شرایلی** • **شیرین زارع** (نوه زنده‌یاد اردشیر زارع) • **میترا اعتضادی** (کارشناس ارشد مرمت آثار)
اسکندر خمسه‌پور (ورنی چاپ) • **شعبان افضلی، محمود رسائی، محمدرضا ماستری‌فرهانی** (فرآیند گویا) • **شیرین شیرازیان**
آتوسا مهرتاش (کارشناس ارشد معماری و شهرسازی) • **محمد غلام‌نژاد** (کارشناس ارشد مرمت بنا) • **منوچهر محجوب** (مدیر دفتر فنی شرکت سهامی آب منطقه‌ای تهران)
احسان رحیمی، جواد مهراندیش، میترا خراسانیان (سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران) • **علی حقیقی** (گرافیست) • **مریم کیوان‌خسرو، فریده سپاسی، علی شیرازیان و نامی شیرازیان.**

فهرست

راهنما

کتاب تهران‌نگاری حاوی ۳۱۴ قطعه نقشه تهران قدیم و یا مناطق اطراف آن است که از دو بخش قاجار و پهلوی، سه پیوست و یک فهرست اعلام تشکیل شده است. در بخش‌های دوران قاجار و دوران پهلوی نقشه‌ها به ترتیب تاریخ از قدیم به جدید مرتب شده و اغلب بصورت کامل ارائه شده‌اند. در این دو بخش عناوین روی بیشتر نقشه‌ها خوانده شده، که در پیش یا پس از هر نقشه به ترتیب الفبا مرتب و در جداول جداگانه ارائه شده است. شما می توانید با پیدا کردن عنوان مورد نظر، محدوده آن را روی نقشه بیابید.

در بخش پهلوی صفحه ۲۷۵ کتاب نقشه «تهران بزرگ» آغاز می‌شود که ۱۲۲ قطعه (سال ۱۳۴۷) است، با حدود ۲۲,۵۰۰ عنوان قرائت‌شده، که امکان ارائه آن بصورت مستقل با توجه به محدودیت صفحات وجود نداشت. اما عناوین آن در فهرست اعلام مستتر است و شما از آن طریق به صفحه مورد نظر راهنمایی خواهید شد.

در پیوست یک، نقشه‌ها در سه نوار شمال، مرکز و جنوب و از شرق به غرب مرتب و ارائه شده‌اند. همچنین در پیوست یک و دو فهرست عناوین مندرج بر نقشه‌ها در انتهای هر پیوست آمده است و شما را به نقشه مورد نظر رهنمون می‌سازد.

کل عناوین قرائت شده بر نقشه‌ها حدود ۴۶,۰۰۰ عنوان است که پس از تجمیع در قالب ۳۹,۰۰۰ عنوان در فهرست اعلام ارائه شده است. شما همچنین می‌توانید عناوین را به نشانی : www.irannegari.com و در بخش کتاب تهران‌نگاری جستجو نمایید و نظرات، پیشنهادات و یا سوالات خود را با نگارنده در میان بگذارید.

پس آنچه را که خواننده این کتاب می‌بیند تنها نتیجه یک عمر نیست بلکه نتیجه بسی عمرهاست

یادداشت دهخدا بر لغتنامه

پس از انتشار کتاب «راهنمای نقشه‌های تاریخی تهران» در سال ۱۳۹۱ و سه سال تلاش برای انتشار «اطلس تهران قدیم» در اواخر سال ۱۳۹۴ ، به نظر نمی‌رسید که نیاز باشد کتاب دیگری در خصوص نقشه‌های قدیمی تهران در آینده نزدیک انتشار یابد. اما بازتاب انتشار اطلس تهران قدیم موجب شد، که در کمتر از سه ماه چندین برابر نقشه‌های منتشر شده ، برای چاپ مجموعه بعدی پیشنهاد شوند.

پیشنهاددهندگان اغلب اشتیاق داشتند تا در یک بازه زمانی مشخص و کوتاه، ثمره مشارکتشان را دریافت نمایند. از سوی دیگر بهره‌برداران نیز تمایل به دسترسی به نقشه‌های بیشتر و در قطعی بزرگتر را مطرح می‌نمودند. بنابراین زمینه‌های شکل‌گیری این مجموعه پدید آمد.

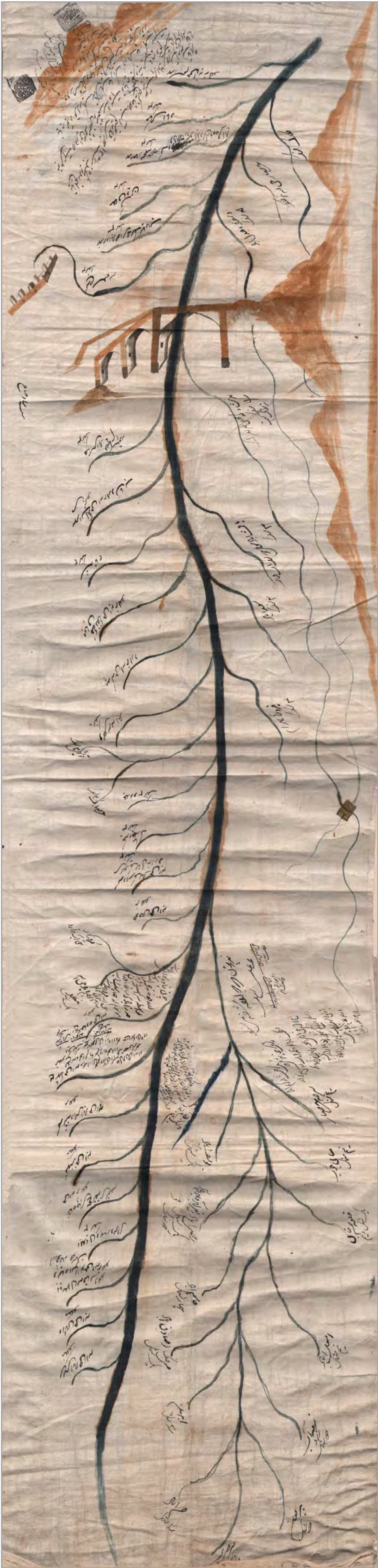
طی هشت ماه تلاش همکارانم، همکاری بسیاری از افراد و حمایت خانواده موجب به ثمر رسیدن این مجموعه شد و کار کوچکی که در سال ۱۳۹۰ با استخراج عناوین مکانی شش نقشه آغاز شده بود با ارائه ۳۱۴ قطعه نقشه و استخراج عناوین مکانی بخش بیشتر آن (۴۶۰۰۰ عنوان قرائت شده)، امروز در اختیار بهره‌برداران است.

بازتاب نظرات بهره‌برداران از اطلس تهران قدیم زمینه‌های بسیار گوناگون و کاربردی را از نقشه‌های قدیمی مشخص ساخت که فراتر از نگاه تاریخی و هویتی به این اسناد است. کاربرد نقشه‌ها در گویاسازی سندهای ملکی و غیرملکی، شناسایی بستر و حریم رودخانه‌ها و مسیل‌ها، شناسایی منابع آب، قنوات و ملکیت و مسیر آنها، شناسایی گودها و سایر عوارض بستر شهری، شناسایی بناها و نقاط شاخص شهری در دوره‌های مختلف، مطالعات شهرسازی، مطالعات آینده‌پژوهی، تدقیق خاطرات فردی و جمعی، مطالعات تاریخ معاصر، مطالعات جامعه‌شناسی، زبان‌شناسی و بسیاری زمینه‌های دیگر، موجب می‌شود که وجه کاربردی و فنی آنها را در ارتقای کیفیت زندگی امروز شهر تهران، بیش از وجوه دیگر مد نظر قرار دهیم.

این مجموعه حاصل مشارکت جمعی است و موفقیت آن متعلق به افراد، سازمان‌ها و همکاران نامبرده است، و مسئولیت نارسایی‌ها و یا قصور احتمالی با نگارنده بوده و پذیرای نظرات شما هستم.

رضا شیرازیان

تهران - بهمن ۱۳۹۵

تصویر ۳ و ۴ : نقشه قرار تقسیم آب رودخانه کرج به فرمان امیرکبیر، ۱۲۶۷ق.   مآخذ : مرکز اسناد خطی کاخ گلستان.

بتاریخ روز یکشنبه سنه ۱۲۶۷ هجری قرار تقسیم آب رودخانه کرج بر حسب امر اولیای دولت ابد مدت قاهره به نوعی است که در این صفحه مشخص و منشعب شده است و نباید تغیر و تبدیل یابد و ستم شریکی انشاءاله تعالی نباید بود قرار، یک سنگ، یک چاریک در یک چاریک است و در هشتاد و چهار سنگ منقسم شده که چهل روز از بهار گذشته است افق تقسیم آب است

[متن مهر امیرکبیر] : لا اله الا الله / الملک حق المبین / عَبدهُ محمد تقی

؟ مجدد در هشتاد و شش سنگ قسمت شد

[متن مهر امیرکبیر] : لا اله الا الله / الملک حق المبین / عَبدهُ محمد تقی

تصویر ۶ : نقشه دارالخلافه تهران(زبان فارسی)، ۱۲۶۸ق.(برداشت حدود ۱۲۵۸ق.)، الیاس برزین.
مأخذ: مرکز اسناد خطی کاخ گلستان

* برای تاریخ برداشت نقشه به توضیحات صفحه قبل مراجعه نمایید.

[نوشته بالای نقش]

تصویر دارالخلافه طهران پایِ تخت پادشاه عالم پناه

شاهنشاه نصرالدین‌شاه ابن محمدشاه

[نوشته پایین نقش]

بسَعی کمترین بندگان الیاس برَه‌زین مُنقّش شد

ردیف	عناوین دروازه‌ها	مکان قرارگیری
۱	دروازه اسدالدوله	شمال ارگ
۲	دروازه دولاب	جنوب شرق طهران، بر روی حصار
۳	دروازه قزوین	غرب طهران، بر روی حصار
۴	دروازه شمیران	شمال شرق طهران، بر روی حصار
۵	دروازه شاه عبدالعظیم	جنوب طهران، انتهای بازار

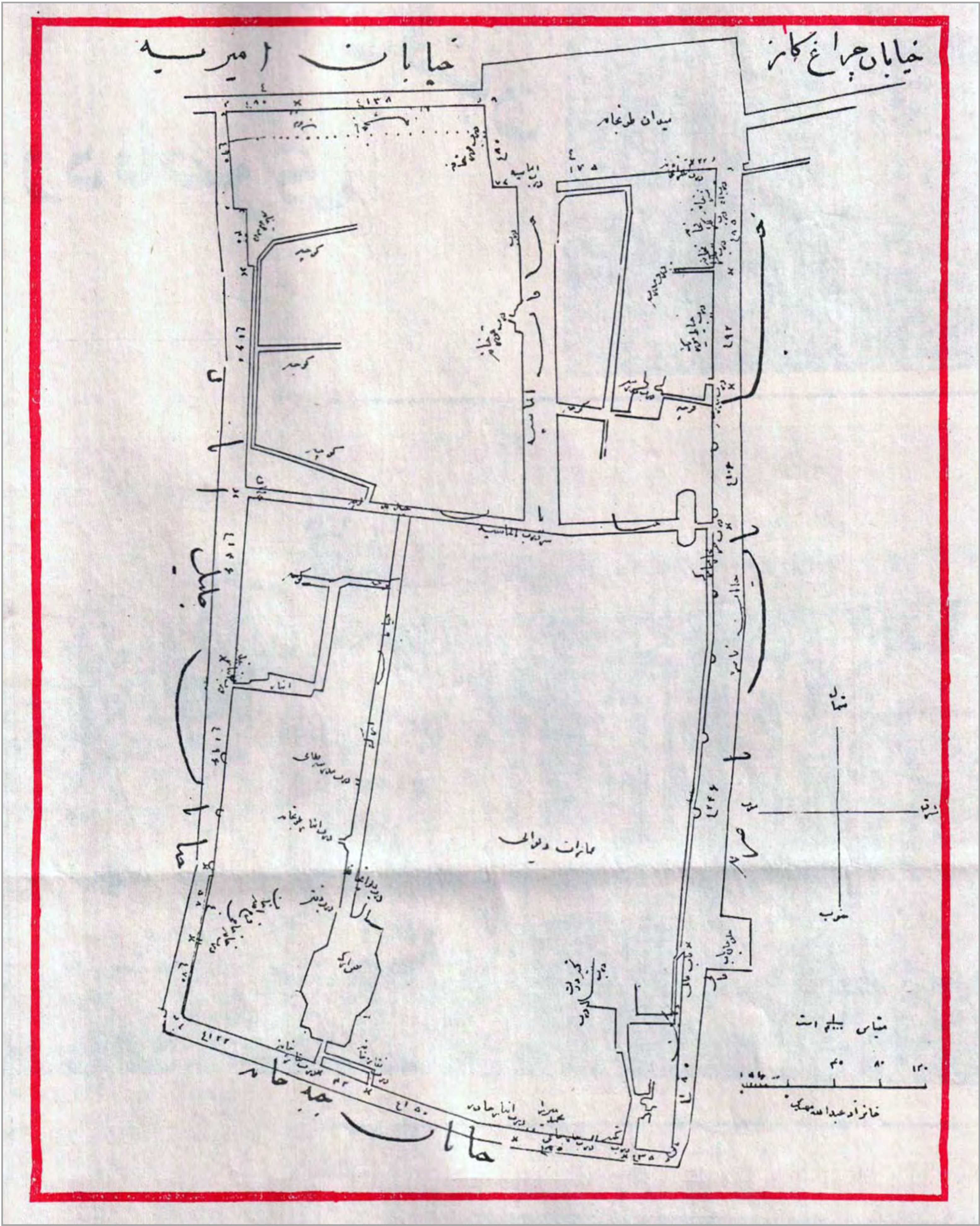
ردیف	عناوین محدوده داخل ارگ	مکان قرارگیری
۶	ارگ	مرکز طهران، شمال بازار
۷	لشگرخانه	شمال ارگ، جنوب دروازه اسدالدوله
۸	سرای اوروس	شمال ارگ، جنوب لشگرخانه
۹	سرای همایون	مرکز ارگ
۱۰	سر طویله	ارگ، غرب سرای همایون
۱۱	توپخانه	ارگ، جنوب غرب سرای همایون
۱۲	میدان شاه	ارگ، جنوب سرای همایون
۱۳	توپ	ارگ، مرکز میدان شاه
۱۴	مدرسه مادر شاه	ارگ، جنوب شرق سرای همایون

ردیف	عناوین محدوده خارج ارگ	مکان قرار گیری
۱۵	باروت خانه	غرب ارگ(سنگلج)، غرب لشگرخانه
۱۶	مدرسه میرزا زکی	غرب ارگ، شمال غرب مسجد یونس‌خان
۱۷	مسجد یونس‌خان	خارج ارگ(سنگلج)، غرب ارگ
۱۸	مسجد سَر چاله	خارج ارگ(سنگلج)، جنوب غرب ارگ
۱۹	خانه ابوالحسن‌خان	خارج ارگ(سنگلج)، شرق مسجد حاج رجب
۲۰	مسجد حاج رجب	خارج ارگ، غرب خانه ابولحسن‌خان
۲۱	مسجد امامزاده سید نصرالدین	خارج ارگ(سنگلج)، غرب بازار
۲۲	مسجد پادشاه	بازار، جنوب شرق ارگ
۲۳	مدرسه عبدالوهاب	بازار، جنوب شرق ارگ، غرب مسجد پادشاه
۲۴	جُبه خانه	بازار،جنوب ارگ، جنوب میدان شاه
۲۵	زرکاره {کاروانسرای}	بازار، جنوب شرق ارگ، غرب مسجد پادشاه
۲۶	حاج سیدمحمدحسین	بازار، جنوب غرب مسجد پادشاه
۲۷	امامزاده سید {ولی}	بازار، جنوب ارگ، جنوب‌غرب مسجد پادشاه
۲۸	حاجی ملا علی {کاروانسرای}	بازار، جنوب ارگ، جنوب‌غرب مسجد پادشاه
۲۹	مسجد حاج	بازار، جنوب مسجد پادشاه
۳۰	کرجی(یا گرجی) {کاروانسرای}	بازار، جنوب مسجد پادشاه
۳۱	حاج حسن {کاروانسرای}	بازار، جنوب مسجد پادشاه
۳۲	حاج زمان {کاروانسرای}	بازار، جنوب مسجد پادشاه
۳۳	خدایی {کاروانسرای}	بازار، جنوب مسجد پادشاه
۳۴	نگارخانه {کاروانسرای}	بازار، جنوب غرب مسجد جامع
۳۵	ضرب خانه	بازار، شمال کاروانسرای شاه
۳۶	شاه {کاروانسرای}	بازار، جنوب کاروانسرای نگارخانه
۳۷	کاشی {کاروانسرای}	بازار، جنوب مسجد جمعه
۳۸	قیصریه {کاروانسرای}	بازار، شمال شرق کاروانسرای شاه
۳۹	خرابه {کاروانسرای}	بازار، جنوب شرق مسجد جمعه
۴۰	حاج نسی {کاروانسرای}	بازار، شرق قیصریه
۴۱	حاج نادعلی {کاروانسرای}	بازار، جنوب کاروانسرا خرابه
۴۲	سلیمانخان {کاروانسرای}	بازار، غرب کاروانسرای دالان
۴۳	دوست‌علی‌خان {کاروانسرای}	بازار، شمال کاروانسرای دالان‌دراز
۴۴	دالان‌دراز {کاروانسرای}	بازار، جنوب کاروانسرای دوست‌علی‌خان
۴۵	حاج موسی {کاروانسرای}	بازار، شرق کاروانسرای دوست‌علی‌خان
۴۶	حاج کمال(۱) {کاروانسرای}	بازار، شرق کاروانسرای دالان دراز
۴۷	حاج کمال(۲) {کاروانسرای}	بازار، جنوب کاروانسرای میرزا اسمعیل
۴۸	میرزا اسمعیل {کاروانسرای}	بازار، غرب کاروانسرای گردن‌کج
۴۹	گردن‌کج {کاروانسرای}	بازار، شرق کاروانسرای میرزا اسمعیل
۵۰	امامزاده	بازار، جنوب کاروانسرای گردن‌کج
۵۱	مسجد اسمعیل	بازار، شمال دروازه شاه عبدالعظیم
۵۲	میدان کاه فروش‌ها	بازار، جنوب مسجد اسمعیل
۵۳	عالم شکن	بازار، شمال دروازه شاه عبدالعظیم
۵۴	آرسلان خانه	جنوب بازار، شرق سرای انگلیس
۵۵	سرای انگلیس	جنوب بازار، شمال باغ انگلیس
۵۶	باغ انگلیس	جنوب بازار، جنب حصار
۵۷	امامزاده یحیا	شرق طهران
۵۸	سرکلک {کاروانسرای}	شرق بازار
۵۹	حاج بدیع {کاروانسرای}	شمال بازار، غرب کاروانسرای سرکلک
۶۰	زغالی {کاروانسرای}	شمال بازار، شمال‌شرق حاج‌بدیع
۶۱	کهنه {کاروانسرای}	شمال بازار، شمال کاروانسرای حاج بدیع
۶۲	مسجد حکم {حکیم}	شمال بازار، شرق ارگ
۶۳	مدرسه میرزا صالح	شمال بازار، شرق ارگ

[پایین کادر نقشه صفحه قبل (تصویر ۱۴)]
نقشه اردوی با شوکت و شکوه نظامی واقع در سمت شمال قصر قاجار مطابق سال فرخنده فال تنگوزئیل خیریّت دلیل سنه ۱۲۹۲

[پایین کادر نقشه صفحه قبل (تصویر ۱۴)]
خانه زاد دولت ابد بنیاد محمدحسن میرزا

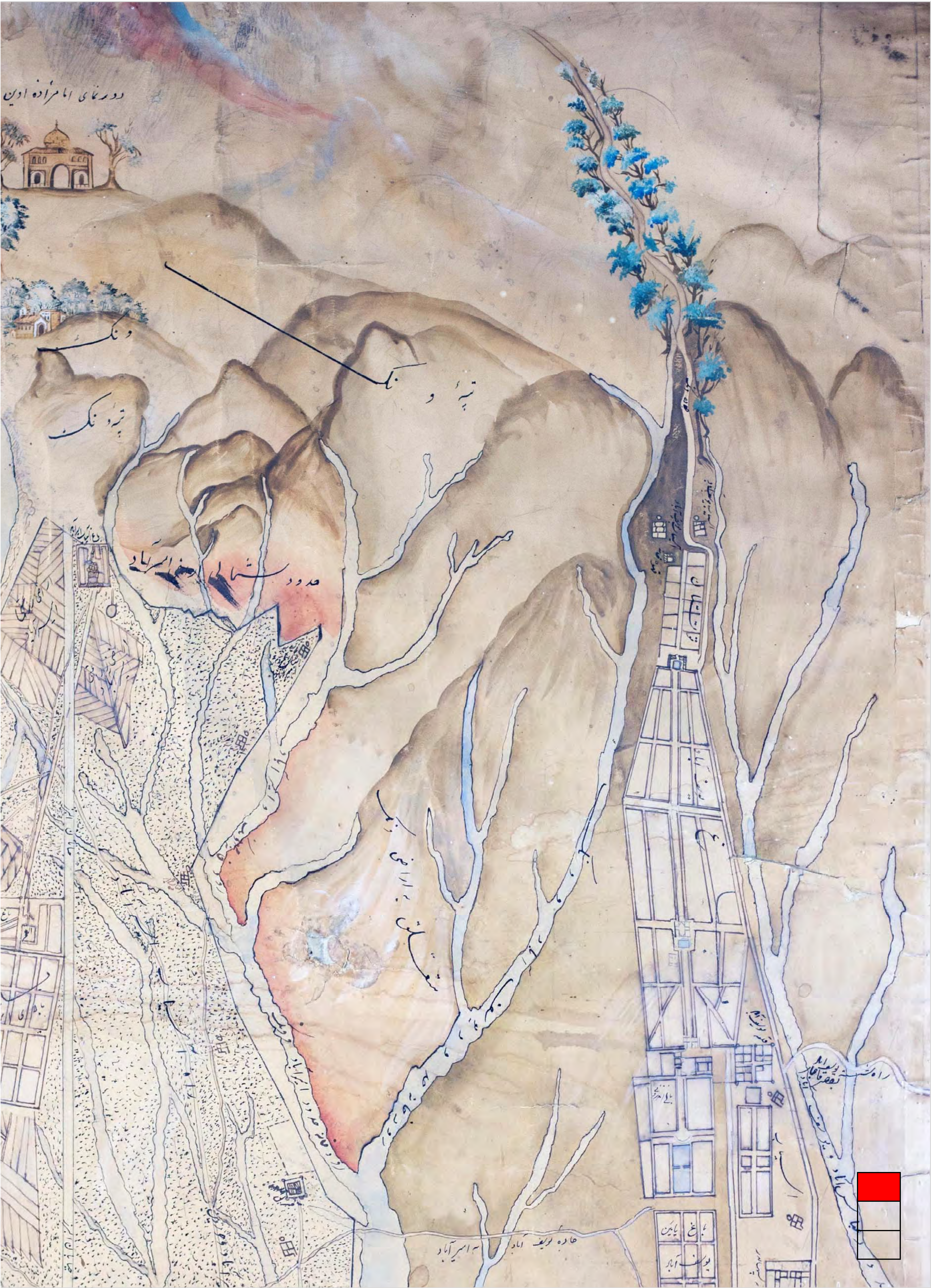
ر	عناوین نقشه	محل روی نقشه
۱	ابوطالب خان	شرق نقشه، مقابل فوج قهرمانیه
۲	احمدخان نایب آجودانباشی	جنوب غرب نقشه، جنوب توپخانه مبارکه
۳	اردشیرخان	غرب نقشه، مقابل فوج افشار
۴	اردو بازارچی	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج افشار
۵	استخر	شمال غرب نقشه
۶	اصطبل توبخانه مبارکه	جنوب نقشه، شرق قصر قاجار
۷	اصطبل جناب مستطاب اشرف	شمال قصر قاجار
۸	امین لشکر	شمال قصر قاجار
۹	باغ پشت قصر قاجار	شمال قصر قاجار
۱۰	باقرخان	کنار مسیر قنات قصر، شمال قصر قاجار
۱۱	بهلول پاشاخان	شرق نقشه، مقابل فوج ماکو
۱۲	تلگرافخانه	شمال قصر قاجار
۱۳	توبخانه مبارکه	جنوب غرب نقشه
۱۴	جراحباشی	غرب نقشه، مقابل فوج دویم نصرت
۱۵	جناب مستطاب اشرف افخم	کنار مسیر قنات قصر، شمال قصر قاجار
۱۶	جهانگیرخان رئیس اردو	کنار مسیر قنات قصر، شمال قصر قاجار
۱۷	چادرهای سوار	شمال نقشه، پشت سواره مقدم
۱۸	حاجی حمزه خان	جنوب غرب نقشه، جنوب توپخانه مبارکه
۱۹	حسام الدّوله	غرب نقشه، مقابل فوج خاصه
۲۰	حمام	جنوب نقشه، شرق قصر قاجار
۲۱	خزانه نظام	شمال قصر قاجار
۲۲	خلیل خان	شرق نقشه، مقابل فوج اردبیل و مشکین
۲۳	دروازه اردو	جنوب نقشه، شمال قصر
۲۴	دروازه توبخانه	جنوب غرب نقشه، جنوب توپخانه مبارکه
۲۵	دفتر مخصوص وزارتخارجه	شمال قصر قاجار
۲۶	سپهسالار اعظم	شمال قصر قاجار
۲۷	سرتیپ سوار	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج خاصه
۲۸	سرهنگ	کنار مسیر قنات قصر، جنوب چادرهای سوار
۲۹	سلطان محمدمیرزا	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج خلخال
۳۰	سوار ماکو	جنوب شرق نقشه
۳۱	سواره مقدم	شمال نقشه
۳۲	شهاب الملک	جنوب غرب نقشه، جنوب توپخانه مبارکه
۳۳	طبیب و جراح	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج افشار
۳۴	عبدالرزاقخان	جنوب غرب نقشه، مقابل فوج خلخال
۳۵	فوج اردبیل و مشکین	شرق نقشه، غرب میدان مشق افواج
۳۶	فوج افشار	غرب نقشه
۳۷	فوج خاصه	شمال غرب نقشه
۳۸	فوج خلخال	غرب نقشه
۳۹	فوج دویم نصرت	غرب نقشه
۴۰	فوج قهرمانیه	شرق نقشه، غرب میدان مشق افواج
۴۱	فوج ماکو	جنوب شرق نقشه
۴۲	قریه قصر	جنوب نقشه
۴۳	قنات قصر	شمال غرب نقشه
۴۴	قهوه خانه	شمال غرب نقشه
۴۵	محمودبیک یاور	غرب نقشه، مقابل فوج دویم نصرت
۴۶	مسجد	جنوب نقشه، شرق قصر قاجار
۴۷	معلم کل	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج افشار
۴۸	معلمین	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج افشار
۴۹	معلمین مدرسه	کنار مسیر قنات قصر، شرق فوج خلخال
۵۰	ممّرسیل	شمال شرق نقشه
۵۱	میدان مشق افواج	شرق نقشه
۵۲	میرزا عباسخان	کنار مسیر قنات قصر، شمال قصر قاجار
۵۳	نصرالله خان	شرق نقشه، مقابل سوار ماکو

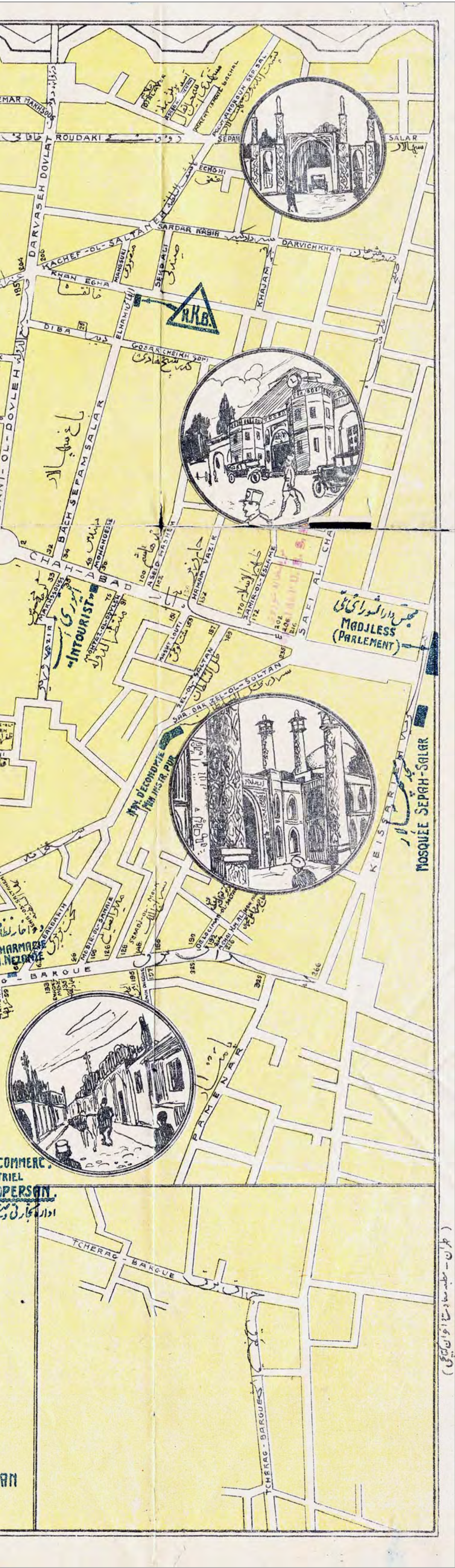
تصویر ۱۵: نقشه درب‌های ورودی کاخ های سلطنتی، ۱۲۹۵ق.، عبدالله مهندس، مقیاس ۴۰۰۰ : ۱.
مأخذ : کتاب ۲۸ هزار روز تاریخ ایران و جهان، جلد اول، صفحه ۲۲۶، از انتشارات روزنامه اطلاعات.

[ذیل صفحه‌ای که نقشه در آن به چاپ رسیده آمده :]
صفحات اول و آخر کتابچه‌ای که از طرف میرزا ابراهیم امین السلطان (پدر میرزا علی اصغرخان اتابک) در مورد مقرارت حفاظت کاخ های سلطنتی نوشته شده و بتأیید میرزا حسین‌خان مشیرالدوله (سپهسالار) رسیده است. صفحه اول این دستور العمل را ناصرالدین شاه امضاء کرده است این سند مربوط به سال ۱۲۹۵ ق. (۱۰۱ سال پیش) است و جزو اسناد مرحوم محمد باقرخان شجاع‌السلطنه بوده از تیمسار سپهبد چنگیز و شمگیر بمانسبت اهدای این سند تاریخی و نقشه ضمیمه آن سپاسگزاریم.

ر	عناوین	محل روی نقشه
۱	انبار	غرب نقشه، شرق خیابان جلیل‌آباد
۲	باب عالی	جنوب‌شرق نقشه، شرق عمارت دیوانی
۳	تکیه دولت	جنوب‌شرق نقشه، غرب باب عالی
۴	جلوخان باب عالی	جنوب‌شرق نقشه، شرق عمارت دیوانی
۵	خیابان ارک	غرب عمارت دیوانی، شرق خیابان جلیل‌آباد
۶	خیابان الماسیه	جنوب میدان طوبخانه
۷	خیابان امیریه	غرب میدان طوبخانه
۸	خیابان جبه خانه	جنوب نقشه
۹	خیابان جدید	وسط نقشه، جنوب خیابان الماسیه
۱۰	خیابان جلیل آباد	غرب نقشه
۱۱	خیابان چراغ گاز	شمال‌شرق نقشه
۱۲	خیابان ناصریه	شرق نقشه
۱۳	دالان	غرب نقشه، غرب خیابان جدید
۱۴	درب ؟ خانه	شمال نقشه، جنوب میدان طوبخانه
۱۵	درب الماسیه	جنوب غرب میدان طوبخانه
۱۶	درب انبار چادر ؟	جنوب نقشه
۱۷	درب انبار طوبخانه	شمال صحن ارک، غرب خیابان ارک
۱۸	درب انبار غله	غرب نقشه، میانه خیابان جلیل‌آباد
۱۹	درب باغچه	غرب میدان طوبخانه
۲۰	درب تکیه	جنوب نقشه
۲۱	درب تلگرافخانه	شمال نقشه، جنوب میدان طوبخانه
۲۲	درب تلگرافخانه	شمال نقشه، جنوب میدان طوبخانه
۲۳	درب تلگرافخانه	جنوب میدان طوپخانه
۲۴	درب حرمخانه مبارکه	شرق نقشه، جنوب تقاطع خیابان جدید
۲۵	درب حیاط موزیک	جنوب میدان طوبخانه
۲۶	درب خانه حاجی فرج‌الله‌خان	جنوب‌غرب نقشه، غرب صحن ارک
۲۷	درب خانه حاجی محمدمیرزا	جنوب نقشه
۲۸	درب دفتر	جنوب نقشه، شمال غرب صحن ارک
۲۹	درب دیوانخانه	جنوب نقشه، شمال صحن ارک
۳۰	درب قورخانه	جنوب میدان طوبخانه، ضلع غربی خ. الماسیه
۳۱	درب قورخانه	خیابان جلیل آباد، جنوب خیابان امیریه
۳۲	درب قورخانه	غرب میدان طوبخانه
۳۳	درب مدرسه	جنوب میدان طوبخانه
۳۴	درب مدرسه	جنوب میدان طوبخانه
۳۵	درب مدرسه	جنوب میدان طوبخانه
۳۶	درب مدرسه ملایی ؟	شمال صحن ارک، غرب خیابان ارک
۳۷	درب نقاره خانه	جنوب نقشه
۳۸	دکاکین	جنوب شرق نقشه، جنوب باب عالی
۳۹	سردرب الماسیه	وسط نقشه، جنوب خیابان جدید
۴۰	صحن ارک	جنوب نقشه، شمال خیابان جبه خانه
۴۱	عمارات دیوانی	غرب خیابان ناصریه
۴۲	میدان طوبخانه	شمال نقشه

تصویر ۳۷ : قطعه‌ای از نقشه اراضی شمال‌غرب تهران، ۱۳۲۲ق. ، اردشیر زارع.

تصویر ۶۱ : نقشه وضع و ترتیب خیابان‌های تهران، ۱۳۰۸ش. (*)
مأخذ: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

* تاریخی بر نقشه مذکور درج نشده است و تاریخ ۱۳۰۸ش. طی استدلال ارائه شده در صفحه ۱۵۲ اطلس تهران قدیم مورد استناد قرار گرفته است.

ر	عنوان	محل روی نقشه
۱	اتحادیه	غرب لاله‌زار
۲	احتشام‌السلطنه	شمال میدان سپه، شرق خ. علاءالدوله
۳	اداره تجارتی و صنعتی فرانکوپرسان	شرق ناصریه، کوچه امام جمعهٔ خویی
۴	ادیب	شمال منوچهری
۵	ارباب فَرَج	حدفاصل یوسف‌آباد و استخر
۶	ارباب کیخسرو	شمال نادری، شرق مسعودسعد
۷	ارفعیه	غرب سفارت روس
۸	استخر	شمال خ. سپه، غرب خ. یوسف‌آباد
۹	آسیدعلی پیش‌نماز	شمال خیابان رودکی
۱۰	اعتماد	حدفاصل قوام‌السلطنه و مولوی
۱۱	البرز	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۱۲	الهامی	شرق خانقاه
۱۳	امام‌جمعهٔ خویی	شرق ناصریه
۱۴	امیر معظم	غرب خیابان نادری
۱۵	امیریه	امتداد جنوبی پهلوی
۱۶	امین‌السلطان	شمال میدان سپه، شرق خ. علاءالدوله
۱۷	امین‌دربار	جنوب چراق برق، غرب پامنار
۱۸	ایران	غرب قوام‌السلطنه، شمال قزاقخانه
۱۹	آسیدهاشم	شمال شاه‌آباد، غرب ظهیرالاسلام
۲۰	بازار	شرق خیابان یوسف‌آباد، جنوب خیابان سپه
۲۱	باستیان	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۲۲	باغ سپهسالار	شمال شاه‌آباد، شرق صنیع‌الدوله
۲۳	باغ ملّی	شمال خیابان سپه
۲۴	باغ ملی(بانک ملی)	علاءالدوله، روبروی سفارت آلمان
۲۵	بانک پهلوی	غرب میدان سپه، ابتدای خیابان سپه
۲۶	بانک شاهنشاهی	شرق میدان سپه
۲۷	بختیاری	غرب علاءالدوله، شمال قزاق‌خانه
۲۸	بدیع‌الممالک	غرب خیابان صنیع‌الدوله، جنوب غزالی
۲۹	برلین	جنوب اسلامبول، شرق علاءالدوله
۳۰	بلدیه	شمال میدان سپه
۳۱	بهاءالسلطنه	جنوب پستخانه، شرق تلفونخانه
۳۲	بهرام	غرب خیابان ناصر خسرو
۳۳	بهرام	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۳۴	پاریس	غرب مولوی، جنوب مودب‌الملک
۳۵	پامنار	جنوب چراق‌برق
۳۶	پانسیون تری	جنوب نادری، غرب نوبهار
۳۷	پستخانه (خیابان)	شمال‌شرق میدان سپه
۳۸	پستخانه (دفتر)	شمال‌شرق میدان سپه
۳۹	پشت‌اندرون سپه‌سالار	شمال خیابان کاشف‌السلطنه
۴۰	پهلوی	غرب خیابان شیخ‌هادی
۴۱	تخت‌بربری	شمال چراغ‌برق، جنوب پستخانه
۴۲	ترکمنها	جنوب میدان سپه
۴۳	تلفونخانه	چراغ‌برق، شرق بانک شاهنشاهی
۴۴	تلگرافخانه	جنوب میدان سپه
۴۵	جلایر	شمال خیابان رودکی
۴۶	جمشید	شمال غرب علاءالدوله
۴۷	جمشید	شمال غرب علاءالدوله
۴۸	چراق‌برق	شرق میدان توپخانه
۴۹	چراق‌برق	کادر پایین سمت راست نقشه
۵۰	حاج میرزا علی‌محمد	شمال چراغ برق، شرق سراج‌الملک
۵۱	حاجی باقر	شرق لاله‌زار، شمال پستخانه
۵۲	حاجی معین‌التجار بوشهری	غرب خ. لُختی، جنوب ظفرالسلطنه
۵۳	حاجی مهراس	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۵۴	حاجی میرزا علی صراف	شرق لاله‌زار
۵۵	حافظ	شمال سعدی
۵۶	حافظ	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۵۷	حمام	غرب شیخ‌هادی، شمال مخصوص
۵۸	حمام وزیر	شمال شاه‌آباد، غرب ظهیرالاسلام
۵۹	خاقانی	غرب خیابان رودکی
۶۰	خانقاه	جنوب کاشف‌السلطنه
۶۱	خجم	حدفاصل درویش خان و سردارکبیر
۶۲	خرکچی‌ها	غرب سعدی، جنوب منوچهری
۶۳	خواجو	جنوب نادری، شرق نوبهار
۶۴	دربار	شمال‌غرب سبزه‌میدان
۶۵	درشتی	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۶۶	درگاهی	جنوب خ سپه، غرب خ. البرز
۶۷	دروازه دولت	شمال خیابان صنیع‌الدوله
۶۸	درویش‌خان	جنوب سپهسالار
۶۹	دفتر عملیات فنی ایران	غرب سعدی، جنوب منوچهری
۷۰	دفتر عملیات فنی ایران طهران	غرب علاءالدوله، جنوب نادری
۷۱	دفتر مشاوره حقوقی دارالوکالهٔ میرزا حسینخان منشور	تقاطع سعدی و اسلامبول
۷۲	دکتر اوگانس (؟)	نادری، کوچه شیروانی
۷۳	دکتر تورکیا	خیابان نادری جنب قتنسولخانه مریکا
۷۴	دکتر لقمان‌السلطان	شمال چراغ‌برق، شرق سراج‌الملک
۷۵	دکتر میرزا ابوالحسن‌خان	غرب خ استخر، شرق خ شیخ‌هادی
۷۶	دکتر یونس	کنج جنوب شرقی میدان سپه
۷۷	دواخانه نظامی	چراغ برق، شرق تخت بربری
۷۸	دیبا	شمال‌غرب باغ سپهسالار
۷۹	رفاهی	جنوب هدایت (اسلامبول)
۸۰	رودکی {خیابان}	جنوب‌شرق دروازه دولت
۸۱	ژان دارک	جنوب منوچهری
۸۲	سبزی میدان	شمال بازار
۸۳	سپه {خیابان}	غرب میدان سپه
۸۴	سپهسالار	شرق خیابان رودکی
۸۵	سراج‌الملک	شمال چراغ‌برق
۸۶	سرتیپ علیخان	شرق ناصریه
۸۷	سردار کبیر	شرق کاشف‌السلطنه
۸۸	سردر ظل‌السلطان	غرب مجلس دارالشورای ملی
۸۹	سفارت افغان	غرب استخر، جنوب مهذب‌السلطنه
۹۰	سفارت ایطالیا	جنوب خیابان بهرام
۹۱	سفارت آلمانی	علاءالدوله، شمال کوچه برلین
۹۲	سفارت بلژیک	شرق علاءالدوله، جنوب کوچه برلین
۹۳	سفارت ترکیه	شمال خ سپه، بین استخر و شیخ‌هادی
۹۴	سفارت چکسلواکی	شمال خیابان بهرام
۹۵	سفارت روس	شمال غرب علاءالدوله
۹۶	سفارت فرانسه	جنوب خیابان بهرام
۹۷	سفارت مصر	شرق قوام‌السلطنه، روبروی اعتماد
۹۸	شامیرخان	غرب قوام‌السلطنه، جنوب اعتماد
۹۹	شاه‌آباد	غرب مجلس
۱۰۰	شیخ‌هادی	شرق پهلوی
۱۰۱	شیروانی	جنوب نادری، شرق علاءالدوله
۱۰۲	صِندلی	جنوب سردار کبیر
۱۰۳	صفی‌علی‌شاه	شمال مجلس دارالشورای ملی
۱۰۴	صنیع‌الدوله	جنوب دروازه دولت
۱۰۵	ظفرالدوله	شرق خیابان لُختی
۱۰۶	ظفرالسلطنه	غرب خیابان لُختی
۱۰۷	ظل‌السلطان	جنوب شاه‌آباد، مقابل ظهیرالسلام
۱۰۸	ظهیرالاسلام	شمال شاه‌آباد، غرب صفی‌علی‌شاه
۱۰۹	عباسی	شرق پهلوی، غرب امیر معظم
۱۱۰	عرب‌ها	جنوب چراق‌برق، مقابل تلفونخانه
۱۱۱	عشقی	شرق کاشف‌السلطنه
۱۱۲	علاءالدوله	غرب لاله‌زار
۱۱۳	عمادالملک	جنوب چراق‌برق، غرب پامنار
۱۱۴	غزالی	شرق منوچهری
۱۱۵	غفاری	شرق خیابان لُختی، جنوب ظفرالدوله
۱۱۶	فرخ	ضلع غربی باغ ملی
۱۱۷	فردوس	غرب علاءالدوله، شرق ارباب کیخسرو
۱۱۸	قاپچی‌باشی	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۱۱۹	قراقونی‌ها	غرب میدان سپه، ابتدای خیابان سپه
۱۲۰	قزاقخانه	غرب علاءالدوله، شرق یوسف‌آباد
۱۲۱	قصر اعلیحضرت همایونی	غرب خ پهلوی، شمال خ سپه
۱۲۲	قنسولخانه آمریکا	شمال خیابان امیرمعظم
۱۲۳	قنسولخانهٔ روسیه	جنوب ناصرخسرو، غرب مسعودسعد
۱۲۴	قنسولخانهٔ نروژ	شمال خیابان منوچهری
۱۲۵	قوام	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۱۲۶	قوام‌السلطنه	جنوب نادری، شرق مولوی
۱۲۷	قیصریه	مقابل مسجد سپهسالار
۱۲۸	کاشف‌السلطنه	جنوب‌شرق دروازه دولت
۱۲۹	کلینیک سانته {سلامتی}	جنوب نادری، انتهای کوچه شیروانی
۱۳۰	کوچه علاءالدوله	شمال میدان سپه، شرق خ علاءالدوله
۱۳۱	کوچه مخصوص	جنوب شاه‌آباد، روبروی باغ سپهسالار
۱۳۲	کوچهٔ سرهنگ	جنوب نادری، غرب قوام‌السلطنه
۱۳۳	گذر تقی‌خان	جنوب خ سپه، جنوب خیابان فرخ
۱۳۴	گذر شیخ‌هادی	شمال‌شرق باغ سپهسالار
۱۳۵	لُختی	جنوب خیابان صنیع‌الدوله
۱۳۶	لاله‌زار	جنوب اسلامبول، غرب لُختی
۱۳۷	مجلس دارالشورای ملّی	شمال مسجد سپهسالار
۱۳۸	مخصوص	حدفاصل شیخ هادی و امیریه
۱۳۹	مدیرالصنایع	شمال چراغ‌برق، غرب سراج‌الملک
۱۴۰	مریضخانه	شمال خیابان سپه، شرق یوسف‌آباد
۱۴۱	مریضخانه شوروی	جنوب صفی‌علیشاه، غرب ظهیرالاسلام
۱۴۲	مسجد سپهسالار	جنوب مجلس دارالشورای ملی
۱۴۳	مسعود سعد	شمال نادری، غرب ارباب کیخسرو
۱۴۴	مسعودخان	شرق ناصریه
۱۴۵	مشت لوطی	جنوب شاه‌آباد، غرب ظل‌السلطان
۱۴۶	مشهدی اسمعیل بقال	شمال خیابان رودکی
۱۴۷	مصباح حضرت	شرق علاءالدوله، جنوب منوچهری
۱۴۸	معتمد	جنوب میدان سپه، جنوب تلگرافخانه
۱۴۹	معمار مخصوص	غرب دروازهٔ دولت
۱۵۰	معین حضور	جنوب خیابان سپه، مقابل باغ ملی
۱۵۱	مقدم	شمال‌شرق میدان سپه
۱۵۲	منتظرالدوله	جنوب شاه‌آباد، غرب ظل‌السلطان
۱۵۳	منضوری	جنوب کاشف‌السلطنه
۱۵۴	منوچهری	غرب سعدی
۱۵۵	مودب‌الملک	حدفاصل مولوی و شیخ‌هادی
۱۵۶	مهذب‌السلطنه	حدفاصل استخر و شیخ‌هادی
۱۵۷	مهندس	شمال شاه‌آباد، شرق باغ سپهسالار
۱۵۸	میدان سپه	جنوب خیابان علاءالدوله، شرق خ سپه
۱۵۹	میر	جنوب خیابان سپه، غرب یوسف‌آباد
۱۶۰	میرزا سیدحسین	غرب قوام‌السلطنه، جنوب اعتماد
۱۶۱	میرشکار	شمال قزاقخانه
۱۶۲	نادری	غرب خیابان اسلامبول
۱۶۳	ناصر خسرو	جنوب سفارت روس
۱۶۴	ناصریه	جنوب میدان سپه
۱۶۵	ناموس	جنوب خیابان سپه، شرق یوسف‌آباد
۱۶۶	نظام وثوق	شرق لاله‌زار، شمال پستخانه
۱۶۷	نظمیه	غرب میدان توپخانه
۱۶۸	نعیم {خیابان}	ضلع شمال سفارت روس
۱۶۹	نوبهار	جنوب نادری، شرق قوام‌السلطنه
۱۷۰	نوبهار	شمال نادری، غرب مسعود سعد
۱۷۱	وزارتِ جنگ	تقاطع قوام‌السلطنه و قزاقخانه
۱۷۲	وزیر	جنوب شاه‌آباد، روبروی باغ سپهسالار
۱۷۳	هدایت	غرب خیابان صنیع‌الدوله
۱۷۴	هدایت (اسلامبول)	غرب شاه آباد، شرق علاءالوله
۱۷۵	یوسف‌آباد	غرب خیابان فرخ، شرق خیابان استخر
۱۷۶	یونکرس	شمال میدان سپه، ابتدای لاله‌زار
۱۷۷	{شرکت نفت ایران و انگلیس} A.P.O.C.BP	غرب لاله‌زار، پایین کوچه اتحادیه
۱۷۸	DUNLOP RUBBER CO. (INDIA) LTD	خیابان علاالدوله، مقابل کوچه علاالدوله
۱۷۹	Fars	شرق سفارت روس
۱۸۰	Hotel D France	شمال میدان سپه، غرب خیابان لاله‌زار
۱۸۱	{آژانس مسافرتی شوروی} INTOURIST	جنوب خ. شاه‌آباد، روبروی کوچه مهندس
۱۸۲	K.K.B.	شرق خانقاه، خیابان الهامی
۱۸۳	{سفارت هلند} LEG. DES PAYS BAS	جنوب خیابان امیرمعظم
۱۸۴	MAISON DE COMMERCE A. BRASSEUR	شمال شرق سبزی میدان
۱۸۵	MIN. D’ECONOMIE MIN.INSTR.PUR	جنوب خیابان شاه‌آباد، جنوب ظل‌السلطان
۱۸۶	MIN. DE AFF. ETR.	غرب خیابان دربار
۱۸۷	MIN. DE COMMUNICATION	شمال سبزه‌میدان
۱۸۸	MIN. DE FINANSES	غرب خیابان دربار
۱۸۹	MINIST. DE JUSTICE	شمال‌شرق خیابان دربار
۱۹۰	PTCHELA	ضلع شمالی کوچه رفاهی
۱۹۱	Q & G. VALCKE & CO.	ناصریه، کوچه امام‌جمعهٔ خویی
۱۹۲	STE BELGO PERSAN	جنوب‌شرق سبزه‌میدان
۱۹۳	A & G. VALCRE & C	شرق خیابان ناصریه
۱۹۴		– –

تصویر ۶۲ : نقشهٔ جدید طهران (فارسی- فرانسه)، ۱۳۰۹ش.، فرانسوا دِ رمیزر ، مقیاس: ۶,۵۰۰ : ۱.

مأخذ: آرشیو شرکت هود

[بالا راست نقشه :]

نقشه جدید طهران

مقیاس ۱:۶,۵۰۰

[بالا چپ نقشه :]

PLAN DE LA VILLE

TEHERAN

ECHELLE 1 : 6500

[پایین راست نقشه :]

محل فروش کتابخانه اقبال - کتابخانه مظفریه / ۱۳۰۹

[پایین راست نقشه :]

طهران / در مطبع الکتریکی سعادت و اخوان کتابچی به طبع رسید

[پایین راست :]

iNG. DiPL. Francois DE ROMEISER

[وسط پایین :]

LEGENDE / [راهنمای نقشه]

[در وسط و پایین نقشه :]

حدود کمیساریا [خط چین] BARTEERES DE LA POLICE

محل کمیساریا [علامت ۱ - ۹] POSTES DE LA POLICE

علامت خط آهن [علامت خط آهن] CHEMIN DE FER

RUES PROJECTIONNEES ET ELARGISSEMENTS

علامت خرابی خیابان / {ترجمه عبارت: پروژه توسعه خیابانها}

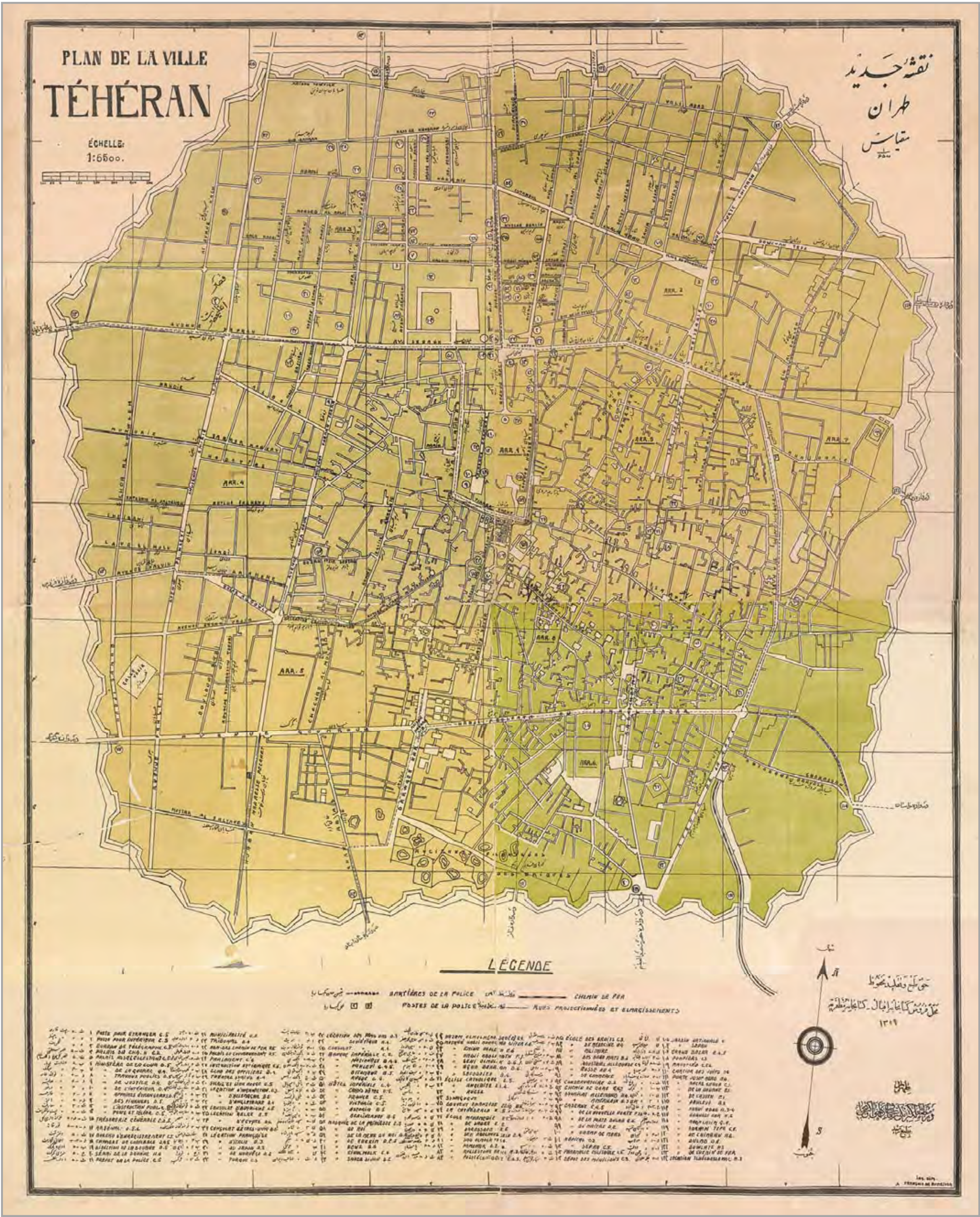

اخطار

از طرف بلدیه طهران

جدیداً شخصی فرانسوادرمیزر François de Romiser نام که از کارگران الکساندر کراچ بوده است نقشه قدیم شهر طهران را تغییراتی داده و مطابق نظریات خود خطوطی را بعنوان توسعه معابر وپروژه بلدی ترسیم نموده که بهیچوجه مطابق با نقشه واقعی شهر وپروژه حقیقی بلدیه نیست ـ علیهذا این مؤسسه نقشه مذکور را تکذیب و اتکاء و اعتماد بان‌را از هر حیث بی‌مورد و مجازات شخص مذکور که در واقع در حکم جاعل است از مقامات صلاحیت دار در خواست شده است نمره ۹۶۱۷ نمره اعلان ۱۳۹۹ بلدیه طهران

تصویر ۶۳ : اخطار بلدیه در خصوص نقشه فوق در روزنامه اطلاعات مورخ ۲۷ آبان ۱۳۰۹ش.

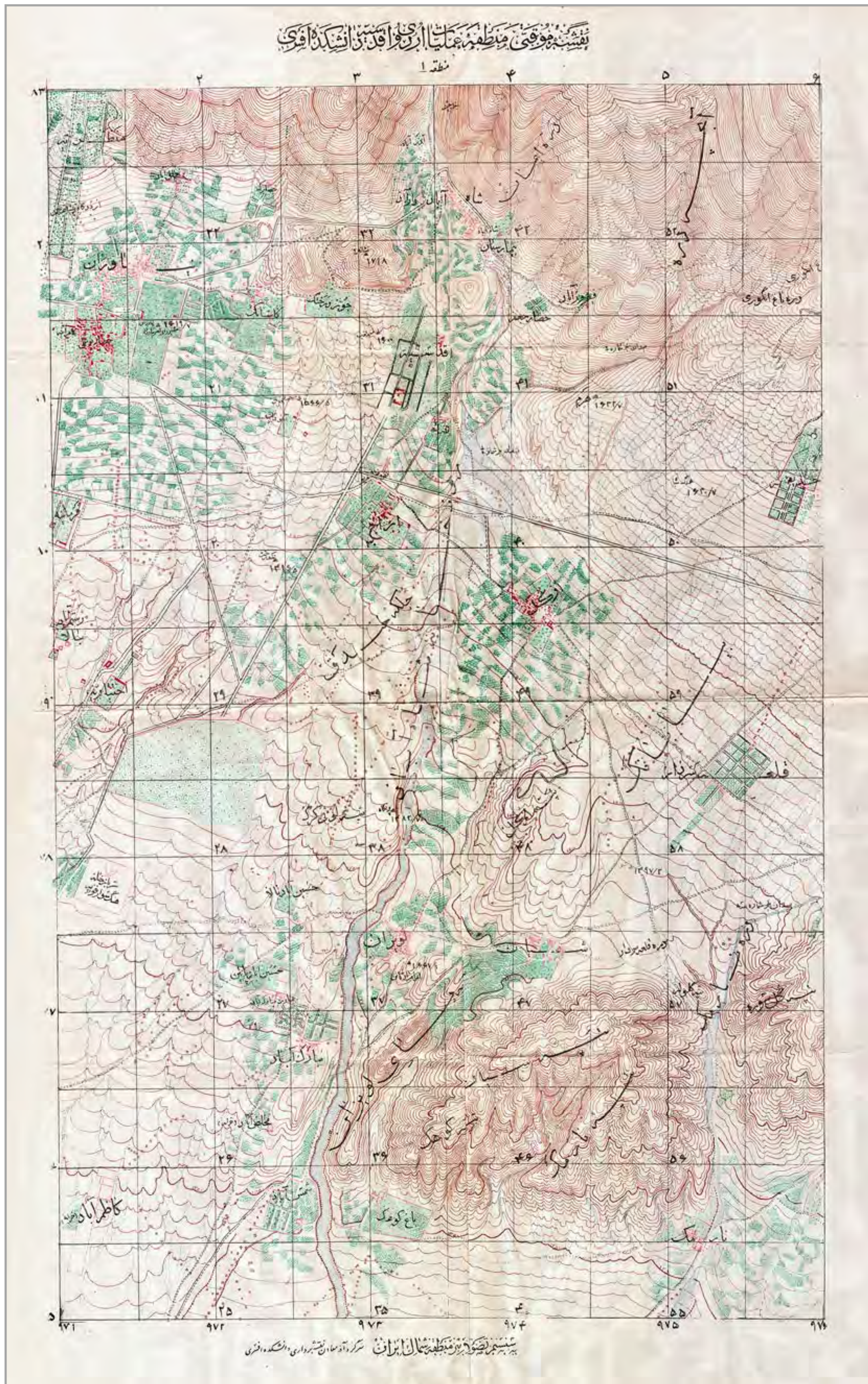

فهرست راهنمای اماکن مشخص شده بر لژند نقشه (شماره ردیف شماره‌های روی نقشه است.)

ر	عنوان اماکن به زبان فرانسه	عنوان اماکن	راهنما	راهنما
۱	POSTE POUR ETRANGER	پست خارجه	ث – ۵	C.5.
۲	POSTE POUR INERIEUR	پست داخله	ث – ۵	C.5.
۳	BUREAU DE TELEGRAPHE	تلگراف	ث – ۵	C.5.
۴	PALAIS DE CHACH	قصر سلطنتی	ث – ۲	C.2.
۵	PALAIS ROSE[GOLESTAN]	قصر گل سرخ (گلستان)	د – ۵	C.5.
۶	MINISTERE DE EACOUR	وزارت دربار	ب – ۵	D.5.
۷	MINISTERE DE LAGUERRE	وزارت جنگ	د – ۴	B.4.
۸	MINISTERE TRAVAUX PUBLICS	وزارت فواعد عامه	د – ۵	D.5.
۹	MINISTERE DE JUSICE	وزارت عدلیه	د – ۴	D.4.
۱۰	MINISTERE DE L'INTERIEUR	وزارت داخله	د – ۴	D.4.
۱۱	MINISTERE AFFAIRES ETRANGERES	وزارت خارجه	د – ۴	D.4.
۱۲	MINISTERE DES FINANCES	وزارت مالیه	د – ۵	D.5.
۱۳	MINISTERE L'INSTRUCTION PUBL	وزارت معارف	ث – ۳ (؟)	C.6.
۱۴	MINISTERE POSTE ET TELER	وزارت پست و تلگراف	ث – ۵	C.5.
۱۵	TRESORERIE GENERALE	خزانه داری کل	ث – د – ۵	C.D.5.
۱۶	ARSENALE	قورخانه	د – ۵ – ۶	D.5.6.
۱۷	BOREAU D'ENREGITREMENT	دفتر ثبت	ث – ۵	C.5.
۱۸	CHAMBRE DE COMMERCE	اطاق تجارت	د – ۴ – ۵	D.4.5.
۱۹	DIRECTION DE LA BOUANE	اداره گمرک	ب – ۵	B.5.
۲۰	SERAI DE LA BOUNNE	سرای گمرک	ح – ۶	H.6.
۲۱	PREFET DA LA POLICE	اداره نظمیه	ث – ۵	C.5.
۲۲	MUNICIPALITE	بلدیه	ث – ۵	C.5.
۲۳	TRIBUNAL	اداره عدلیه	د – ۴	D.4.
۲۴	ABM.DES CHEMIN DE FER	اداره راه آهن	د – ۵	D.5.
۲۵	PALAIS DU GOUVERNEMENT	عمارت حکومتی	د – ۵	D.5.
۲۶	PARLAMENT	مجلس شورای ملی	ث – ۶	C.6.
۲۷	INSTRUCTION ?	اداره صحیه	ث – ۶	C.6.
۲۸	CLUB DES OFFICIERS	کلوب صاحبمنصبان	ب – ۴	B.4.
۲۹	THEATRE SYRIUS	تاتر سیروس	ب – ۴	B.4.
۳۰	SOLEIL ET LION ROUGE	شیر و خورشید سرخ	ث – ۵	C.5.

فهرست راهنمای اماکن مشخص شده بر لژند نقشه (شماره ردیف شماره‌های روی نقشه است.)

ر	عنوان اماکن به زبان فرانسه	عنوان اماکن	راهنما	راهنما
۳۱	L'EGATION D'AFGHANISTAN	سفارت افغانستان	ث – ۳	C.3.
۳۲	LEGATION D'ALLEMAGNE	سفارت آلمان	ب – ۵	B.5.
۳۳	LEGATION D'ANGLETERRE	سفارت انگلیس	ب – ۴	B.4.
۳۴	CONSULAT D'AUTRICHE	قونسولخانه اطریش	ث – ۵	C.5.
۳۵	LEGATION BELGE	سفارت بلژیک	ب – ۵	B.5.
۳۶	LEGATION D'EGYPTE	سفارت مصر	ب – ۴	B.4.
۳۷	CONSULAT D'ETATS-UNIO	قونسولخانه ممالک متحده	ب – ۳	B.3.
۳۸	LEGATION FRANCRISE	سفارت فرانس	–	-
۳۹	LEGATION D'ITALIE	سفارت ایطالیا	ب – ۳	B.3.
۴۰	LEGATION DU JAPAN	سفارت ژاپون	ب – ۲	B.2.
۴۱	LEGATION DE NORVEGE	سفارت نروژ	؟؟؟	A.6. (?)
۴۲	LEGATION TURQUE	سفارت ترکیه	ث – ۳	C.3.
۴۳	LEGATION DES PAYS BAS	سفارت هلند	ب – ۳	B.3.
۴۴	LEGATION SOVIETIQUE	سفارت سویت {شوروی}	ا – ۴	A.4.
۴۵	CONSOLAT SOVIETIQUE	قونسولخانه سویت {شوروی}	ا – ۴	A.4.
۴۶	BANQUE IMPERIALE	بانک شاهنشاهی	ث – ۵	C.5.
۴۷	BANQUE NATIONALE	بانک ملی	ب –۴– ۵	B.4.5.
۴۸	BANQUE PAHLEVI	بانک پهلوی	ث –۴– ۵	C.4.5.
۴۹	BANQUE OTTOMANE	بانک عثمانی	ب – ۵	B.5.
۵۰	BANQUE RUSSE	بانک روس	ث – ۶	C.6.
۵۱	HOTEL IMPERIALE	هتل امپریال	ث – ۴	C.4.
۵۲	HOTEL GRAND HOTEL	گراند هتل	ث – ۵	C.5.
۵۳	HOTEL FRANCE	هتل فرانسه	ث – ۵	C.5.
۵۴	HOTEL VICTORIA	هتل ویکتوریا	ث – ۵	C.5.
۵۵	HOTEL ASTORIA	هتل آستریا	ب – ۵	B.5.
۵۶	HOTEL BERLINHOF	برلین هف	ب – ۵	B.5.
۵۷	MOSQUEE DE LA PRINCESSE	مسجد شاهزاده خانم	ی – ۵	E.5.
۵۸	MOSQUEE DU ROI	مسجد شاه	ی – ۳	-
۵۹	MOSQUEE DE LA MERE DU ROI	مسجد مادرشاه	د – ۵	D.5.
۶۰	MOSQUEE DE HAKIM	مسجد حکیم	د – ی – ۵	D.E.5

تصویر ۷۹ : نقشه اردوی اقدسیه دانشکده افسری، منطقه ۱، (بدون تاریخ)، دانشکده افسری.

مأخذ : موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی - آرشیو سعید بختیاری.

[بالا در مرکز نقشه]

نقشه موقتی منطقه عملیات اردوی اقدسیه دانشکده افسری

منطقه ۱

[پایین در مرکز نقشه]

سیستم لامبر شمال ایران

سرگرد آذر معاون نقشه‌برداری دانشکده افسری

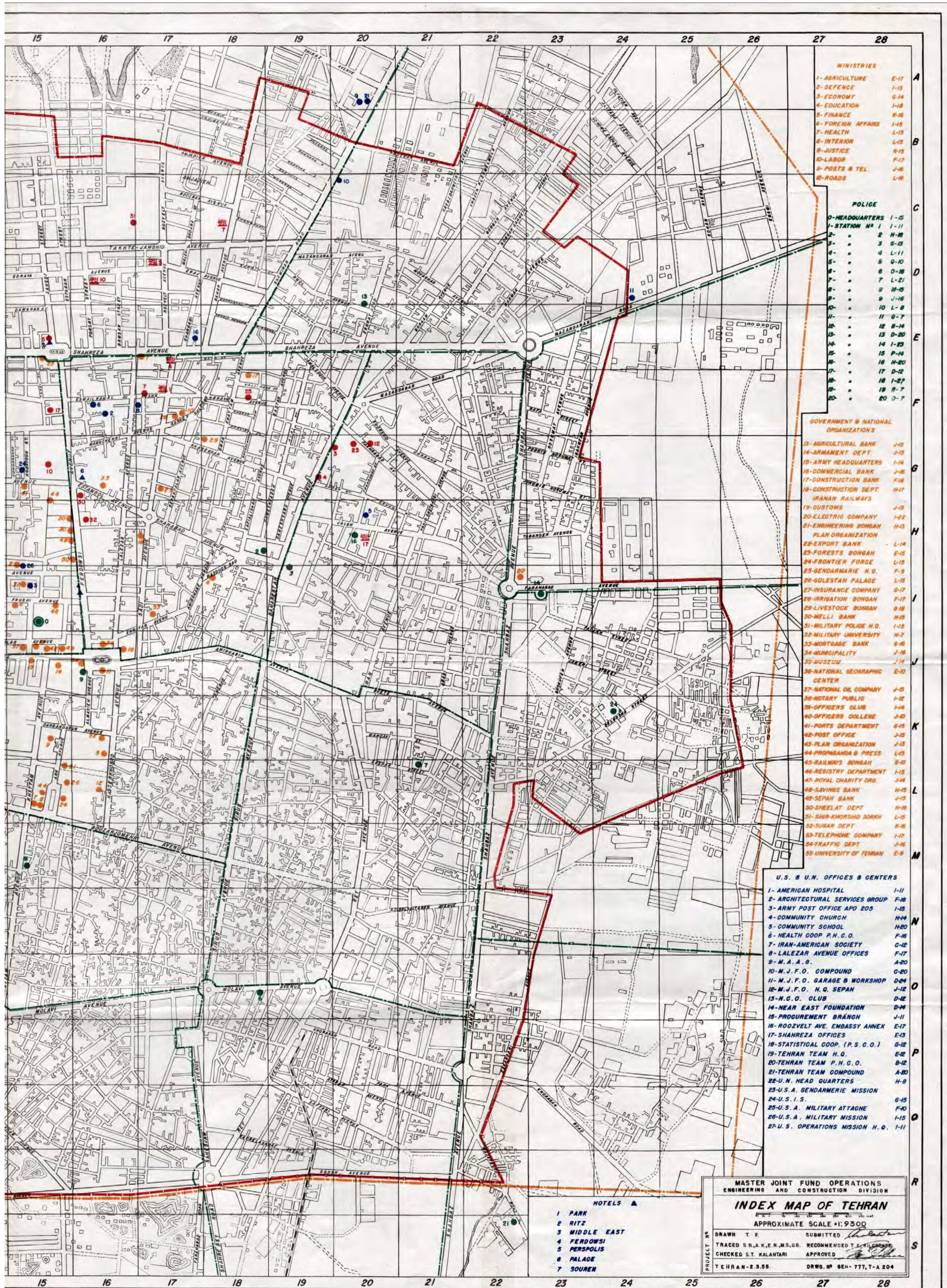
تصویر ۸۰ : قطعه شمالی نقشه اردوی اقدسیه دانشکده افسری، منطقه ۱.

تصویر ۹۰ : قطعه‌ای از عکس هوایی سال ۱۳۲۱ش.

وزارت کشور
اداره کل آمار و ثبت احوال
اداره آمار عمومی
نقشه شهر تهران
فروردین ماه سال ۱۳۳۳
مقیاس ۱:۵۰۰۰
ترسیم و تکمیل قسمت تهیه نقشه اداره آمار عمومی
باغات و مزارع
آراضی زراعتی
۳۸
بیابان
فرودگاه قلعه مرغی
انبارهای نفت و بنزین
مزرعه
زمین مخصوص
باغات
A
B
C
D
7
8
9
10
11

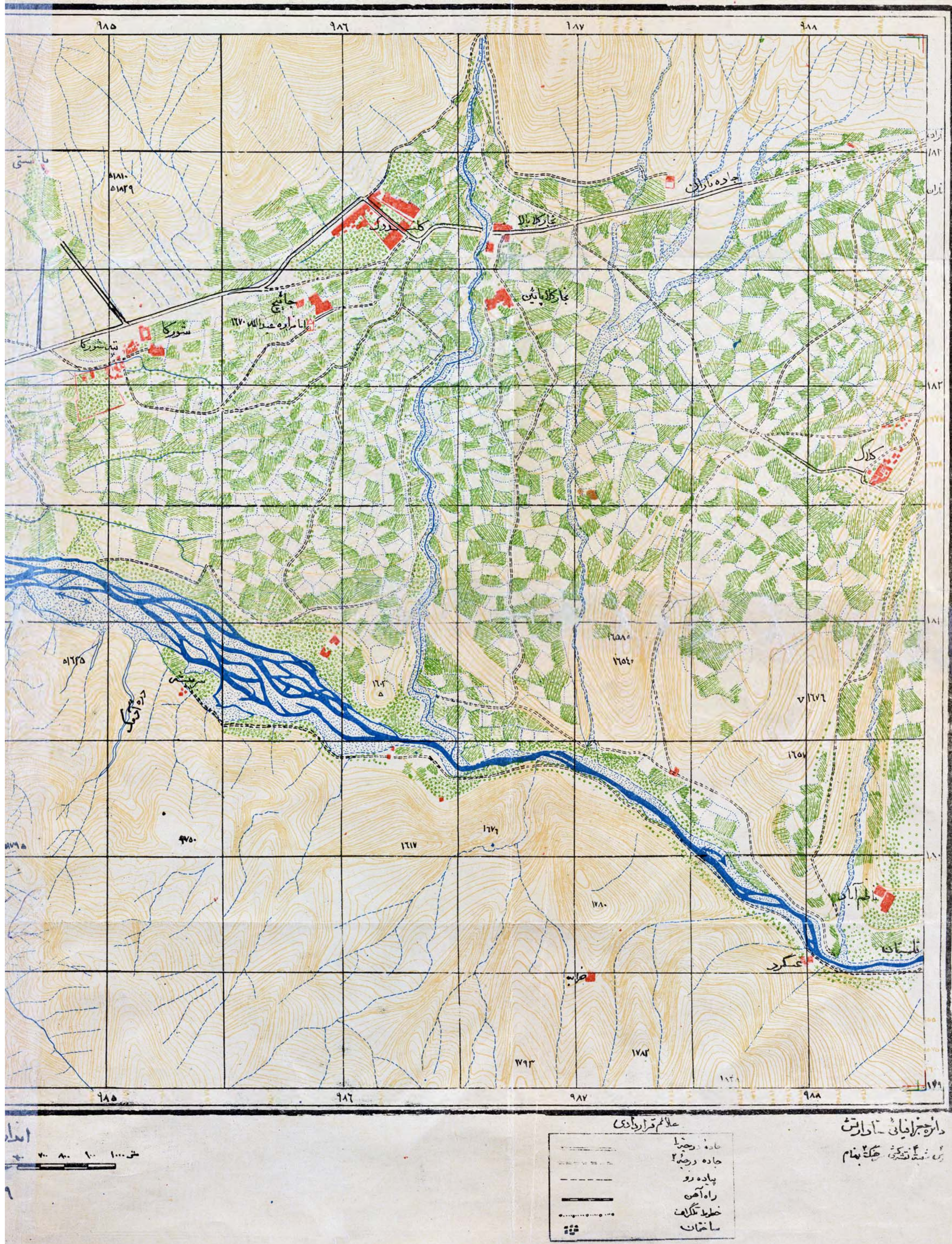
تصویر ۱۵۱ : نقشه تهران، ۱۳۳۴ش.، Master Joint Fund Operations. Engineering and Construction Division، مقیاس: ۹,۳۰۰ : ۱.

مأخذ: سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران

تصویر ۱۹۸ : قطعه ۱ از ۱۲۲ نقشه تهران، حدود ۱۳۴۷ش.

	۱	۲
	۱۲	۱۱

تصویر ۳۴۵ : نقشه لشگرک و گلندوک، ۱۳۲۹ش. ، دائره جغرافیایی ارتش، ۱۰,۰۰۰ : ۱.
مأخذ : سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران

تصویر ۳۸۲ : نقشه دوازده قطعه چمن و املاک اطراف مشاء، ۱۲۹۷ق. ، حاج محمدمیرزای مهندس.   مأخذ : مرکز اسناد خطی کاخ گلستان